

Woda w rolnictwie, perspektywy i plany

dr Justyna Matys

Dyrektor

Departamentu Gospodarki Ziemią

Polanica-Zdrój, 17-19.09.2018 r.

Woda w rolnictwie, perspektywy i plany

1. Zmiany dotyczące melioracji w świetle nowej ustawy – Prawo wodne.
2. Obecny podział kompetencji w gospodarce wodnej.
3. Woda w rolnictwie w dokumentach strategicznych.
4. Obecna perspektywa finansowa – utrzymanie i inwestycje.
5. Podejmowane działania.
6. Plany na perspektywę finansową 2021-2027.

Zmiany dotyczące melioracji w świetle nowej ustawy – Prawo wodne

Nie istnieje dotychczasowy podział urządzeń melioracji wodnych na podstawowe (stanowiące własność Skarbu Państwa) i szczegółowe (stanowiące własność właścicieli gruntów):

- pod pojęciem urządzeń melioracji wodnych wymienia się tylko te urządzenia, które wcześniej były nazywane urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych (rowy, drenowania, stacje pomp do nawodnień ciśnieniowych, systemy nawodnień grawitacyjnych i ciśnieniowych, ziemne stawy rybne)
- dotychczasowe urządzenia melioracji wodnych podstawowych nie są już urządzeniami melioracji wodnych, lecz urządzeniami wodnymi

Zmiany dotyczące melioracji w świetle nowej ustawy – Prawo wodne

- wśród śródlądowych wód publicznych płynących, stanowiących własność Skarbu Państwa nie ma już wyodrębnionej kategorii wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa,
- dotychczas realizowane przez marszałków województw zadania z zakresu melioracji wodnych zostały przejęte przez nową jednostkę – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

Obecny podział kompetencji w gospodarce wodnej

Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej:

- naczelny organ administracji rządowej w sprawach gospodarowania wodami
- nadzór nad Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie
- wydawanie zgód wodnoprawnych, gdy wnioskodawcą są Wody Polskie
- zatwierdzanie dokumentów planistycznych związanych z gospodarką wodną

Obecny podział kompetencji w gospodarce wodnej

Wody Polskie:

- wydawanie zgód wodnoprawnych
- opracowywanie dokumentów planistycznych związanych z gospodarką wodną
- wykonywanie praw właścicielskich w stosunku do śródlądowych wód płynących stanowiących własność Skarbu Państwa (w tym w stosunku do dotychczasowych wód istotnych dla rolnictwa),
- planowanie i realizacja zadań związanych z utrzymaniem wód i pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego gospodarką wodną
- planowanie i prowadzenie inwestycji z zakresu gospodarki wodnej, w tym urządzeń melioracji wodnych przy współudziale środków Skarbu Państwa lub środków wspólnotowych
- prowadzenie ewidencji urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów

Obecny podział kompetencji w gospodarce wodnej

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- nadzór nad sprawami dotyczącymi melioracji, w zakresie spraw nieobjętych działem gospodarka wodna (na podstawie ustawy o działach administracji rządowej)
- zapewnienie i podział rezerwy celowej budżetu państwa na wsparcie spółek wodnych w utrzymywaniu urządzeń melioracji wodnych (40 mln zł)

Woda w rolnictwie w dokumentach strategicznych

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju – projekt strategiczny *Woda dla rolnictwa***

Program wsparcia gospodarstw rodzinnych i doskonalenia gospodarki wodnej w rolnictwie w warunkach okresowych niedoborów i nadmiarów wody, w tym w budowie, odbudowie i prawidłowym wykorzystaniu urządzeń melioracyjnych dla poprawienia warunków produkcji, powiększenia retencji wodnej oraz osiągnięcia efektów środowiskowych.

- **Plan dla Wsi – projekt *Przeciw suszy***

Projekt zakłada przeciwdziałanie suszy i innym zmianom klimatycznym poprzez wdrożenie działania na rzecz poprawy żyzności gleby, w tym wapnowania oraz zwiększenia retencji wód wraz z wprowadzeniem systemu nawodnień w rolnictwie

Woda w rolnictwie w dokumentach strategicznych

Do zadań objętych projektem „**Woda dla rolnictwa**” należą:

- budowa i odbudowa urządzeń melioracyjnych (tj. głównie rowów, drenowań, stacji pomp do celów rolniczych, ziemnych stawów rybnych, grobli na obszarach nawadnianych, systemów nawodnień ciśnieniowych lub grawitacyjnych), w tym służących zwiększeniu retencji
- utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych
- renaturyzacja obszarów podmokłych w celu przywrócenia im funkcji retencyjnych
- szkolenia rolników w zakresie gospodarowania wodą w rolnictwie

Woda w rolnictwie w dokumentach strategicznych

Plan dla Wsi – Przeciw suszy

- w części są to działania przewidziane w projekcie *Woda dla rolnictwa*

oraz

- program odbudowy żyzności gleb, w tym działania w zakresie wapnowania
- wdrożenie systemu monitorowania szkód w rolnictwie dot. suszy rolniczej, wymoknięć, wymarznięć na podstawie danych satelitarnych i meteorologicznych
- realizacja zasady wzajemnej zgodności – normy Dobrej Kultury Rolnej odnoszące się do ochrony gleby
- *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne* i *Rolnictwo ekologiczne*, których celem jest zapobieganie erozji i poprawa gospodarowania glebą

Obecna perspektywa finansowa – utrzymanie urządzeń melioracji wodnych

Obowiązek utrzymywania urządzeń melioracji wodnych należy do **właścicieli gruntów**, na który urządzenia te wywierają korzystny wpływ.

W przypadku zrzeszenia się rolników w formie **spółki wodnej**, możliwe jest wsparcie do zadań związanych z utrzymaniem:

- około 3-4 mln zł rocznie – kwota planowana przez wojewodów w ich budżetach
- 40 mln zł rocznie - rezerwa celowa budżetu państwa planowana i dzielona na poszczególne województwa przez MRiRW
- dotacje celowe z budżetów jst

Obecna perspektywa finansowa - inwestycje

- **PROW 2014-2020**

pomoc na zakup sprzętu do utrzymywania urządzeń melioracji wodnych przez **spółki wodne** w ramach poddziałania „*Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof*” – środki **79 mln euro**

- **budżety województw**

środki związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych mogą być przeznaczane m.in. na **budowę i renowacje zbiorników wodnych służących małej retencji** – decyzje podejmuje marszałkowie, beneficjentami są właściciele gruntów

Obecna perspektywa finansowa - inwestycje

POliŚ 2014-2020

- aktualnie brak jest możliwości realizacji inwestycji w zakresie melioracji i małej retencji na gruntach rolnych

RPO 2014-2020

- w niektórych województwach przewiduje się możliwość realizacji inwestycji w zakresie małej retencji (budowa zbiorników wodnych, urządzeń piętrzących)

Podejmowane działania

Zmiany PROW 2014-2020

- rozszerzenie zakresu pomocy **dla spółek** o możliwość realizacji inwestycji w zakresie **małej retencji**
- rozszerzenie operacji typu „Scalanie gruntów” w ramach poddziałania „*Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa*” o możliwość **budowy lub odbudowy urządzeń melioracyjnych zwiększających retencję wód**; obecnie w ramach zagospodarowania poscaleniowego możliwa jest jedynie korekta przebiegu oraz poprawa parametrów technicznych urządzeń melioracji wodnych lub innych urządzeń wodnych
- **uruchomienie pomocy w realizacji inwestycji w zakresie nawodnień** w ramach poddziałania „*Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych*”

Podejmowane działania

- **kontynuacja prac nad zmianą w POLiŚ** w celu umożliwienia realizacji inwestycji w zakresie melioracji i małej retencji na gruntach rolnych
- trwają prace nad projektem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody; głównym celem projektu jest zmniejszenie niedoboru wody w całej UE, przede wszystkim poprzez **zwiększenie wykorzystania wody odzyskiwanej w oczyszczalniach ścieków, głównie na potrzeby nawodnień w rolnictwie**; instytucją wiodącą jest Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej
- planowane są prace nad zapewnieniem możliwości realizacji inwestycji w zakresie **melioracji i małej retencji na gruntach rolnych finansowanych z budżetu państwa** w latach 2019-2023

Plany na perspektywę finansową 2021-2027

- priorytetem MRiRW jest zapewnienie możliwości realizacji inwestycji w zakresie melioracji i małej retencji na gruntach rolnych
- beneficjentami działań powinny być Wody Polskie, rolnicy indywidualni, spółki wodne, a także jednostki samorządu terytorialnego
- prace prowadzone są dwutorowo, w celu zapewnienia możliwości realizacji inwestycji zarówno ze środków Polityki Spójności, jak i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

**Dziękuję
za uwagę**